

EDINOST

Posamezna številka v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 40 cent. osmrtice, zahvale, poslanke in vabila po L. — Oglasi denarnih zavodov po L. 2 — Mašt oglasi po 20 cent. beseda, najmanj po L. 2 — Oglasi, naročena na reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Po odpustitvi sodnikov

Razen več sodnikov po deželi, je bilo odpustitvenih z goriškega tribunala in goriške preture 6 sodnikov-sodnih svetnikov. Kaj je bilo temu vzrok, ni znano, ker se ti razlogi niso nikjer objavili, niso bili priobčeni nobenemu izmed odpustitvenih, katerim torej ni bila dana prilika eventualnega zagovora. Domnevati pa se da, da je prišlo do odpustitve iz dveh razlogov: prvič ker je bila državna uprava mnenja, da s tem štedi, in drugič vsled mržnje do sodnikov neitalijanske narodnosti! Mislili so morda, da s tem služijo domovini. Kar se tiče poslednjega razloga, je očividno iz okolnosti, da so bili po deželi odpusteni sami slovenski sodniki, v Gorici pa izmed pet še službojočih sodnikov kar štirje.

Lahko se torej reče, da se je s slovenskimi sodniki v Gorici kratkotalno pomellilo. Da je bila ost naperjena zlasti proti njim, je razvidno tudi iz splošno vladajočega sistema, na podlagi katerega smo Jugoslovenci skorajda izključeni iz državnih službi. Razen malo redkih izjem nimamo več uradnikov ne političnih, ne finančnih, ne železniških, ne poštinskih. Ker nimamo srednjih šol — obstoječe se pač ne morejo matirati za take — nimamo profesorjev; nimamo inženjerjev, nimamo lekarnarjev; čisto slovenskim občinam se vsiljuje celo zdravniški, ki ne razumejo besedice ljudske govorice.

Se obstoječe učitelstvo se preganja na neznošen način. Zabrajuje se mu vsako, še tako nedolžno in samoočebni umevno politično udejstvovanje, da celo vsako kulturno delovanje.

Tako je torej moralo priti do odstranitve tudi onih trko maloštevilnih slovenskih sodnikov. Pri tem se ni oziralo ne na desno ne na levo: ne na njih strokovne in jezikovne zmožnosti, ne na njih kvalifikacije, ne na potrebo. Od poloma semkaj ni bilo nikake sodne inspekcije, nihče ne ve, iz katerih virov je dobila vlada informacije.

To bi bil nacionalni moment, ki je soodločeval pri odpustitvi sodnikov.

Drugi razlog bi bilo štedenje v državnih izdatkih, ki je jako hvalevredno sredstvo sedanje vlade za izboljšanje državnih financ. Da je država nameravala štediti, se uvidi že iz okolnosti, da ni na mesta odpustitvenih sodnikov postavila nikogar drugega. To štedenje pa je hvalevredno le v slučaju, da je na mestu, kar pa za predmetni slučaj ne moremo niti najmanj priznati. Nasprotno trdimo, da je bilo to štedenje skrajno neumestno! In to v prvi vrsti iz razloga, ker to ni nikako

štedenje, temveč zapravljjanje. Predvsem bo morala namreč vlada plačevati pokojnine odpustitvenim sodnikom, ki so vsi še zmožni za delo, večina v najlepših letih. Najvažnejše pa je v tem pogledu, da je vsak sodnik s svojim delovanjem pridobil na kolkih in raznih pristojbinah državi najmanj trikrat toliko, kolikor je znašala njegova plača. Ker tega delovanja ni več, odpadejo polagoma tudi dotični dohodki.

Razen tega bodo ostali sodniki od sedaj naprej znatno dražje plačani, ker namreč ne bodo mogli opravljati niti onega dela, ki so ga opravliali prej. Vsled nakopičenega dela in vsled nemogućnosti za opravljanje tega dela, bo namreč vsak sodnik izgubljal mnogo svojega draga časa s samimi urgacijami in prošnjami na skorajšnje rešitve, s pojasnili in obljubami, z iskanjem spisov in s sličnimi neplodnimi opravili.

Z odpustitvijo sodnikov bo imela torej država očividno materialno zgubo. Se obetnejša pa bo moralna zguba, ki jo bo trpela država na svojem ugledu pred lastnimi državljani. Pravno zaupanje se bo manjšalo, med državljani nastane nezaupanje in s tem se bosta na škodo vseh — tudi države — ovirala promet in trgovina.

Največjo škodo pa bo trpelo pri vsem tem prebivalstvo samo. Malokdo bo mogel priti do svoje pravice in še ta le z materijalnimi žrtvami. Dolžniki pridejo v kratkem do prepričanja, da dolgov sploh ni treba plačevati, češ, saj mi ne pridejo do živga. Gorje bo upniku — revežu: posodil bo svoj zadnji tisočak milijonarju, a ga od tega ne bo mogel izterjati.

Z neverjetno lahkomišljenostjo je vlada napravila ta korak. Nihče, brez ozira na narodno ali strankarsko pripadnost, si ga ne more tolmčiti. Govori, s komur hočeš, vsak ti pravi, da ne razume od vsega tega niti trohice, da mu je v tem pogledu naravnost odpovedal njegov, četudi bistri razum. Zdi se, kakor da bi prinesli h krojaču sukno in mu rekli: čujete vi, krojač, sukna mi je prevelika, zmanjšajte mi jo nekoliko; krojač pa bi zagrabil škarje in kratkotalno odrezal en rokav rekoč: stvar je v redu, sukna je manjšal! Ali pa, kakor da bi prišel bolnik k zdravniku in mu sporečil, da ga boli glava; zdravnik pa bi mu glavo amputiral, zagotovivši bolniku, da ga ne bo več bolela!

Ta vladni ukrep ne moremo označiti drugače, nego kot nepremišljeno in brez miselnosti sabotažo sodni in strani vlade same na veliko lastno materialno in moralno škodo in še na večjo škodo prebivalstva.

Dvorani San Sebastiano. Obeda so se udeležili tudi gospa Pašičeva in Ninčičeva, gosposica Pašičeva, jugoslovanski poslanik Antonijević in druge osebnosti.

Sprejem jugoslovanskih častnikov v italijansko-orientalskem zavodu

Popoldne je italijansko-orientalski zavod priredil jugoslovanskim častnikom sprejem. Predsednik zavoda je toplo pozdravil goste, proslavljajoč prijateljstvo med obema državama. V imenu jugoslovanskih častnikov je odgovoril in se zahvalil g. Miloš Ivković, načelnik tiskovne urada v ministrstvu vnanih stvari v Beogradu.

Razgovor med Pašičem in Mussolinijem

Danes ob 11.30 je ministrijski predsednik on. Mussolini v dvorani »Vittoria« palače Ghigi sprejel g. Pašiča ter se razgovarjal z njim kakih 40 minut. Iz pogovora se da sklepati, da bo sporazum popoln.

V podrobnih zadevah dosežen popoln sporazum

RIM, 26. Danes ob 16.30 so se v palači Ghigi v dvorani »Vittoria« sestali on. Mussolini, jugosl. ministrijski predsednik Pašič, ministri vnanih zadev Ninčič, poslanik Antonijević, g. Contarini, general Bodrero, comm. baron Paolucci Di Calboli, g. Summonte in comm. Rocco. Na sestanku, kateremu je predsedoval on. Mussolini, so se razpravljale podrobne zadeve, ki niso bile dosedaj še poravnane. Sestanke je bil definitivnega značaja; v vseh točkah je bil dosežen popoln sporazum.

Pašič na grobu neznanega vojaka

Pašič se je v spremstvu generala Bodrero in gg. Kristića, Lazarevića in Sumića pripeljal v avtomobilu na trg Venezia, kjer je bila zbrana množestevilna množica. Odlični gostje so se pred spomenikom odkrili in prekrizali; na grob je bil položen velik venec, okrašen z jugoslovanskimi trkavi.

Ruske koncesije Italiji

RIM, 26. Iz zanesljivega vira se poroča, da bi bila sovjetska vlada pripravljena pogajati se z Italijo o sledečih koncesijah: za obdelovanje zemljišč v južni Rusiji, za izkoriščanje prelovnih rudnikov in petrolejskih vrelcev v kavkaskih pokrajinah. Tu je treba pa pripomniti, da bi ta podjetja zahtevala investicije velikih kapitalov. Ruska vlada vztraja trdno na načelu, da ne bo nikomur odstopila že obdelanih zemljišč in rudnikov, v katerih se dela že vrši. Poroča se tudi, da bo sovjetska vlada dovolila naseljevanje tudi nekvalificiranih italijanskih delavcev v Rusiji.

Burna seja narodne skupščine

BEOGRAD, 26. Proti pričakovanju je bila včerajšnja seja narodne skupščine izredno burna.

Pred prehodom na dnevni red je postavil zemljoradniški poslanec Dimitrije Vujić vprašanje na notranjega ministra Milorada Vujića zaradi protizakonitega postopanja vladnih organov v Banatu. Minister je sicer odgovoril na vprašanje poslančeve in skušal braniti vladne organe, toda Vujić je izjavil, da se ne more zadovoljiti z odgovorom ministrom. V podkrepljenju svojih trditve je navajal celo vrsto dejstev in predložil fotografske posnetke dokumentov terorja, da podkrepiti svoje trditve.

V zbornici je nastala pravcata burja ogorčenja na strani opozicije. Kričali so z vseh strani, da se je le težko kaj razumelo. Predsednik Jovanović je skušal pomiriti razburjene duhove, kar pa se mu je le deloma posrečilo. Pozval je posl. Vujića, naj govori k stvari. Demokrat Pera Marković je protestiral proti temu in rekel, da opozicija ne potrebuje lekcijske. Predsednik Jovanović mu je zaklical, da poslanec nima pravice žaliti dostojanstva predsednika narodne skupščine. On da nikakor ni hotel dati lekcijske, ampak da čuva le red. Pri teh besedah se je ponovil v zbornici vihar, ki se je izcimil v medsebojno očitanje med radikali, demokrati in zemljoradniki.

Minister Vujić je odgovoril na očitke poslanca Vujića in izjavil svojo pripravljenost, da bodo kaznovani vsi oni, ki ne postopajo v narodnem duhu.

Predsednik zbornice Jovanović je rekel, da je minister Vujić odgovoril govorniku Vujiću na njegovo vprašanje tako, kakor je bilo stavljen, vendar pa je začel g. Vujić govoriti o drugih stvareh. Zemljoradniški poslanec je zaklical: »Vi ščitite ministra! — Ljuba Jovanović: Ni mi žal, da g. Vujić tako postopa; on je pač še mlad človek in dela napake. Ni pa res, da branim ministra. Vsa moja preteklost dokazuje, da nisem imel nikoli kakršnekoli zveze s sovražniki in vohuni, in jaz jih nikoli nisem zagovarjal. — Poslanec Moskovljević: »In solunski proces?« V zbornici je nastal najprej velik nemir, potem pa grobna tišina. Jovanović: »Ako želite, bomo govorili tudi o tem, ampak tedaj, ko pride stvar na dnevni red in ko bo čas za to!«

Nato je stopil zemljoradniški Dimitrijević na govorniško trito in je zahteval besedo. Predsednik ga je pozval, naj se odstrani s tribune. Ker pa je poslanec ostal na svojem mestu, ga je kaznoval z opominom. Nato je nastal zopet vihar v narodni skupščini, tako da je bil predsednik Ljuba Jovanović prisiljen prekiniti sejo za deset minut. Ko se je seja zopet otvorila, je poslanec Vujić končal svoj govor med neprestanim prerekanjem z vseh strani, pri čemer so padale prav ostre besede med poslancema Vujičem in Pribečevićem.

Ko se je razburjenje nekoliko poglobilo, je prešla zbornica na dnevni red, t. j. na izvolitev drugega podpredsednika na mesto odstopivšega poslanca Rankovića, ter sedmih parlamentarnih odborov, ki so bili izvoljeni sporazumno. Za drugega podpredsednika narodne skupščine je bil izvoljen radikal Milutin Dragović s 115 glasovi proti 66 belim listkom, ker je odala opozicija prazne glasovnice.

Seja se je zaključila ob 11. uri 40 minut. Prihodnja seja je danes dopolne ob 9. uri.

Posl. Pucelj o sporazumu z Italijo

BEOGRAD, 26. Včeraj dopolne je poslanca Ivana Pucelja posetil v zemljoradniškem klubu dr. Alberto Spini, posebni poročevalec Mussolinijevega glavnega glasila »Corriere Italiano« in ga prosil, naj mu poda mnenje samostojne kmetijske stranke in zemljoradniškega kluba o sporazumu jugoslovanske in italijanske vlade o Reki. Pucelj je na razna vprašanja v glavnem odgovoril tako-le: Ko sem slišal, da se sklepa porazum o Reki, sem takoj prišel v Beograd in prosil zunanjega ministra dr. Ninčiča, da me sprejme, ker sem se bal, da se ne bi prezrla nekatera naša kardinalna vprašanja. Odkritostno sicer lahko rečem, da težko pričakujem sporazuma med nami in med Italijo, ali sporazum bi moral biti iskren, lojal in pravičen. Na veliko svojo žalost pa sem izvedel, da se s sporazumom ni doseglo ono, kar sem najbolj pričakoval. Dr. Ninčič mi je na moja vprašanja lakonično priznal, da o naših ljudeh ter o njihovih političnih in kulturnih pravicah Italija ni dopustila nobene razprave. Ako premislimo, da imamo v Italiji 600 tisoč našega naroda, od katerega je samo 6 odstotkov nepismenih in da sta se temu narodu vzeli dve srednji šoli; da je vaš minister za prosveto izdal naredbo, s katero se je zatrl 700 naših šol; da se je dalje naš narodni jezik izgnal iz vseh uradov in pisarn, tako da morajo naši tovariši kmetje tam preko plačati pri sodnih tolmačih za vsak najmanjši spor; da je ustavljeno vsako delovanje naših prosvetnih društev; da je izgnana naša inteligenca in da ni niti v cerkvi dovoljena naša beseda; potem je jasno, da tega sporazuma pod nobenim pogojem ne morem priznati. Četudi smo stanovska stranka, ne bi želeli, da bi bila nacionalna vprašanja zopet izvor novih vojn. S to izjavo g. Pucelja se strinja ves klub.

Lenina pokopljejo danes

»Lenin je umrl, a njegova dela bodo živel večno.«

LONDON, 26. »Times« poroča iz Moskve, da je pogreb Lenina, ki bi se moral vršiti danes, odložen na nedeljo. Vlada je to odredila, da bo na ta način omogočeno zastopnikom vseh sovjetskih republik udeležiti se pogrebnih svečanosti.

MOSKVA, 26. Jutri, v nedeljo bo istočasno izstreljenih iz topov 16 strel v vseh sovjetskih republikah v znamenje, da so pričele pogrebne slavnosti. Iz vseh tovarov bo skrivnostni glas siren naznanil delavcem in kmetom, da se bliža trenutek, ko bodo položili v grob človeka, ki je vse svoje življenje žrtvoval za veličino Rusije. Vsi vlaki bodo postali za pet minut. Vse radiotelegrafske postaje bodo za trenutek prekinile svoje delo in poslale v daljni svet brzojavko: »Lenin je umrl, toda njegovo delo bo živelo večno.« Radiotelefon bo prenesel po vsej Rusiji mrtvaško koračnico.

Truplo je bilo balzamirano in položeno v krsto s kristalnim prozornim pokrovom. Krsta bo položena pod zidovjem Kremlja v plitev grob, da si bodo Lenina lahko ogledale številne množice kmetov in delavcev, ki prihajajo v Moskvo s tem namenom. Ne straji jih dolga pot in hud mraz; toplomer kaže 20 stopenj pod ničlo.

Na grob bo postavljen začasen mavzolej; na njegovo mesto bodo pozneje postavili stalen spomenik.

Vstop v dvorano, kjer počivalo zemski ostanki Lenina, je dovoljen do polnoči. Specialisti so dogladili, da je umrl Lenin za podobno boleznijo kakor njegov oče. Značilno je tudi, da je njegov oče dočkal isto starost; iz tega bi lahko sklepali, da je Lenin bolezen podedoval. Zdravniki so ugotovili, da je povzročilo Leninovo smrt razpočenje možganske žile.

Drug načelnik separatistov umorjen v Palatinatu

BERLIN, 26. Tovarnar Schlich, eden izmed voditeljev gibanja separatistov, je bil umorjen v Palatinatu. Sinoči se je Schlich vračal od neke propagandne konference v Rathenau. Bil je načelnik separatistov v Mayenu in kot tak je v zadnjem času dal natiskati 700 milijonov milijard mark, ki so potem krožile kot plačilno sredstvo pod imenom »Schlichove marke«. Nemiri v Palatinatu in spopadi med separatisti in njihovimi nasprotniki se nadaljujejo. Tako poroča Wollf dopisni urad, da je bil Lautorecken v Palatinatu tekom spopada med demonstranti in separatisti, ki so streljali na ljudsko množico, ubit en delavec. Pod zaščito francoskih policijskih agentov so separatisti aretirali kakih 60 demonstratorov, ki so bili po zaslišanju s strani okrajnega delegata majorja Lapointe zaprti. Zvečer je dospelo v Lautorecken 50 vojakov iz Maroka.

Industrijski laboratorij v Nemčiji porušen

Petnajst oseb ubitih

BERLIN, 26. Sinoči se je v Leipzigu, v nekem laboratoriju za proizvodnjo azota zgodila velika nesreča. Velikansko stiskalo je nenadoma eksplodiralo, ker se je po ceveh nabralo preveč ogljikovega kisika. Petnajst oseb je bilo na mestu ubitih, med temi tudi inženir, ki je vodil delo. Delavnica je bila popolnoma porušena. Škoda je ogromna. Ta delavnica je bila znana, ker so se v njej zavarikadrali delavci o priliki komunistične vstaje v letu 1921. ter se tako skozi več dni branili proti napadom nemške policije.

Neumestna šala

LONDON, 24. Pred nekoliko tedni je škof na otoku Man prejel brzojavko, podpisano po bivšem ministrom predsedniku Baldwinu, naj se takoj poda v Liverpool v zelo važnih zadevah. Tiste dni se je namreč Baldwin mudil v Liverpoolu in škof se je torej zdelo to vabilo popolnoma naravno, še posebno ker je čakal na premeščenje v drugo škofijo. Toda v svoje veliko začudenje je v Liverpoolu izvedel, da je Baldwin že odpotoval. Škof je to seveda strano razložil, toliko bolj, ker je moral radi poti v Liverpool odločiti zelo važne posle. Naznanil je to takoj policiji.

Kakor hitro je povzročitelj tega neljubega dogodka izvedel, da je prišla vsa zadeva pred policijo, se je javil. Bil je to neki kurat z otoka Man. Sodišče ga je obsodilo na globo desetih šterlingov in na poravnavo stroškov, ki so znašali 30 šterlingov. Kurat se je branil tako-le: Potoval je z otoka Man v Liverpool z neko gospodično iz Londona, njegovo znanko. Toda nenadoma se je vzbudil velikanski vihar in gospodični je začelo prihajati slabo radi morske bolezni. Kurat, ki je prav dober šaljivec, je predložil gospodični omejeno šalo na račun svojega škofa, da bi tako razveselil svojo znanko. Brzojavka je bila odposlana, dasi je bolezen znanke, kakor hitro so zapustili ladjo, odnehala; to bi kazalo, da je kurat nalašč napravil to šalo, ker se s škofom ne razumeva prav dobro.

Stavka v Angliji pojeva

LONDON, 26. Železniški promet se boljša, veliko število stavkajočih strojevodij in kurjačev se je povrnilo na delo. Le na proгах v okolici Londona je promet še zelo pomanjkljiv, medtem vozijo skoro redno vlaki na glavnejših proгах.

Poroka japonskega prestolonaslednika

TOKIO, 26. Danes se je japonski prestolonaslednik Hiro Hito poročil s princezino Nagako.

Parlamentarne težave Poincaréja

Novo volitve se bodo vršile v maju

PARIZ, 26. Podaljšanje bivanja v Parizu ravnatelja nemške državne banke, ki je bil v nasprotju z razširjenimi vestmi o njegovi vrnitvi v Berlin — sprejet včeraj od Poincaréja, bi potrdilo upanja, ki so jih tukajšnji politični krogi gojili z ozirom na uspehe konference odborov izvedencev, ako ne bi sinoči »Temps« izkoristil Lutherjevega govora v Hamburgu za uničenje vsake nade na ugodno rešitev vprašanj, ki tvorijo predmet razpravljanih izvedencev.

Glavni vzrok razburjenja pariškega lista je izjava nemškega finančnega ministra, da ne bo Nemčija vključila v proračun za 1924 nobene postavke za plačanje stroškov vojaške zasedbe; še več — naravnost nobene svote za plačanje vojne odškodnine. Kakor znano, se je za to odločitev zavzela rentna banka, ki je dokazala nemški vladi, da ni mogoče se nadalje prenašati breme zasedbenih stroškov, ne da se bi pri tem resno ogrozilo ravnotežje v državnem proračunu. Po mnenju »Tempsa« je pa ministroma zavrnitev plačevanja zasedbenih stroškov v vidnem nasprotju z duhom sodelovanja, ki ga je predpostavljala odbor izvedencev, in s pomočjo, ki ji mislijo zavrniti dati Nemčiji za ustanovitev nove emisijske banke. To mnenje seveda ni popolnoma neizpodbitno. Naloga obeh odborov, imenovanih od reparacijske komisije, v resnici ne obstoja v tem, da se Nemčija prisili k plačanju odškodnin, in tem manj zasedbenih stroškov; ta naloga obstoja temveč edino v tem, da se doseže ravnotežje v državnem proračunu Nemčije ter da se ji dajo na razpolago sredstva za svobodno razpolaganje nemških kapitalov, ki se nabirajo izven državnih mej.

V čakanju na nove težave na polju evropskih vprašanj se pojavljajo v notranji politiki Francije znaki, iz katerih se lahko razvodi, da se tudi Poincaré komaj drži na svojem mestu. Razprava o finančnih načrtih bo trajala kakih deset dni ter bo povzročila burne seje in težavna glasovanja. Opozicija bo nastopila odločno, vendar pa ni mogoče potvrditi nikakih zaključkov o izidu glasovanj, ker ni niti v notranjosti posameznih skupin enotnega stališa napram raznim vprašanjem. Blok bo na splošno podpiral vlado, pa tudi med poslanci bloka se bodo mnogi vzdržali glasovanja, tako da presenečenja nikakor niso izključena.

Vlada bo zvečala vprašanje zaupnice z vsakim načrtom, mogoče tudi z vsakim členom. Gotovo dokazujejo ti finančni načrti, da ima vlada dobro voljo; kar jim pa škodi še bolj kakor opozicija davkoplačevalcev je dejstvo, da je bila vsa njena politika zadnjih let velika pogreška.

Poincaré v zadregi

Širijo se celo glasovi, da se pripravlja Poincaré z ozirom na težave položaja na umik. Je to govorica, ki je že večkrat dobila hvaležna tla v političnih krogih, zakar jo je treba vzeti z vso previdnostjo. Ker mož, ki je imel še pred malo dnevi pol duca sijajnih govorov v teku par ur, gotovo ne čuti še trudnosti v sebi, na drugi strani pa je zelo verjetno, da bo Poincaré zadel na odločen odpor v senatu pri razpravi o volilnem zakonu.

Na današnji seji ministrskega sveta se je vlada bavila s položajem, v katerem se bo v prihodnjem tednu otvorila v senatu razprava o volilni reformi. Na dnevni red je bilo tudi vprašanje določitve dneva novih volitev, ki se bodo vršile 4. ali 11. maja. Morebitne ožje volitve se bi potem vršile 18. in 25. istega meseca.

Ostri spopadi v francoski zbornici

PARIZ, 26. V dopoldanski seji se je nadaljevala razprava o predlogih finančnega ministra za ustalitev franka. Govorila sta poslanca Lacotte in Dubois, bivši predsednik odškodninske politike. Končno je govoril še socialist Aurioi, ki je v imenu svoje stranke ostro nastopil proti predlogom. Poincaré, ki je prisostvoval seji, ga je ponovno jezno prekinil ter energično zavrnil trditve nasprotnikov. Seja je končala ob 11.45.

Doktor Schacht odpotoval

PARIZ, 26. Ravnatelj nemške državne banke dr. Schacht, ki je bil te dni zaslišan od odbora izvedencev, je bil včeraj popoldne sprejet od Poincaréja, kakar je takoj odpotoval v Berlin.

Komunistični poslanec obsojen na 31 let zapora

PADOVA, 24. Danes je končal proces proti komunističnemu poslancu Ersilio Ambrogi, ki je bil obdožen ponesrečenega umora.

On. Ambrogi je bil v letu 1921. župan v Cecini in se je kot načelnik tamkajšnjega komunističnega krožka udeležil nekega spopada s fašisti. »Tribuna« poroča, da je Ambrogi streljal z balkona socialističnega doma na fašiste. Med spopadom je bil stotnik Dino Leoni smrtno zadet in en fašist težko ranjen.

Ko je zbornica dala dovoljenje za sodniško postopanje proti njemu, je poslanec takoj zbežal v Švico, kjer se nahaja še danes. Porotno sodišče je obsodilo poslancu na 31 let, 10 mesecev in 15 dni zapora.

Pašič in Ninčič v Rimu

RIM, 26. Zdi se skoraj neverjetno. Do včeraj še prezir in zasmeh, danes pa simpatija, poveljevanje, prijazno prijateljstvo. Lahko trdimo, da je bil po vojni malokateri tuji državnik tako svetano sprejet, kakor je Rim, uradni in neuradni, sprejel jugoslovanskega ministrskega predsednika Pašiča in ministra vnanih stvari Ninčiča, ki sta prva jugoslovanska ministra, katera sta po premirju prestopila prag večnega Rima.

Ministrijski predsednik Mussolini je še osebno pred prihodom vlaka z jugoslovanskima ministroma hotel pregledati, ali so vse priprave za sprejem v redu. Ko je postajenačelnik odprl vrata na vozu, v katerem se je vozil Pašič in se je pokazala častljiva oseba Pašičeva z dolgo, sivo brado, je Mussolini hitel k vratom in mu ponudil roko, da bi mu pomagal izstopiti. Toda 62-letni predsednik ni čakal, temveč je gibčno izstopil in stisnil Mussoliniju roko, ki se je zdel v onem hipu še bolj mlad, skoraj otrok nasproti njemu. Ko sta se Pašič in Ninčič s soprogama in Pašičevo hčerko odpeljala v avtomobilih proti Grand Hotelu, ju je množica, zbrana pred postajo, spoštljivo pozdravljala. Dostojanstvena in resna oseba Pašičeva je vzbujala v vseh spoštovanje do tega starega in izkušnega državnika.

Tekom včerajšnjega dneva sta ostala jugoslovanska ministra v hotelu, ker pričakujeta se predsednika jugoslovanske tehnične komisije g. Ratića, da začne svoja diplomatsko delo.

G. Pašič bo baje tekom svojega bivanja v Rimu obiskal tudi papeža in kardinala Gasparrija, s katerima se bo pogovoril glede konkordata in glede obiska jugoslovanske kraljeve dvojice pri papežu.

Slavnostni obed na dvoru

Sinoči ob 20.30 je priredil kralj v Kviralu obed na čast jugoslovanskega ministrskega predsednika Pašiča in zunanjega ministra Ninčiča.

Pri mizi je imel kralj na svoji desni gospo Pašičovo, na levi pa gospo Ninčičovo. Obeda so se udeležili poleg prestolonaslednika in obeh jugoslovanskih ministrov skoro vsi člani italijanske vlade, jugoslovanski poslanik v Rimu Antonijević, italijanski poslanik v Beogradu Summonte, več gospa in drugih licnosti iz rimske visoke družbe ter jugoslovanskih dostojanstvenikov.

Pašič v gostéh pri Mussoliniju v palači Venezia

Danes popoldne ob 13. sta bila Pašič in Ninčič na obedu v palači Venezia, kate-

Mac Donald o politiki napram Indiji

LONDON, 26. Ministrski predsednik Mac Donald je poslal v Indijo brzojavno poslanico, v kateri izraža svojo skrb glede indijskih političnih dogodkov. V svoji poslanici je Mac Donald trdno prepričan, da se bodo mogli slehajni napredki udeležiti le potom političnih in ustavnih sredstev. Vsaka rešitev se mu edini nemogoča v slučaju, če bi Indija postala porazišča boja med ustavnostjo in revolucijo. Daje izjavo, da se nobena stranka na Angleskem ne bo dala strahovati s silo, aziroma s politiko, ki bi stremela za tem, da bi spravila vlado iz svojega začrtnega tira. Če nekateri Indijci mislijo drugače — zaključuje Mac Donald — jih bodo dejstva kruto razočarala.

Smrt bivšega predsednika ruske dume.

DUNAJ, 26. «Neue Freie Presse» poroča, da je včeraj v Versceju v Banatu umrl bivši predsednik ruske dume Rodzanko.

Morilec kraljevega prokuratorja aretiran v Franciji.

AIX EN PROVENCE, 25. Policijsko oblastvo je aretiralo Italijana Nikolaja De Dominicis-starega 24 let, rodom iz S. Severo v pokrajini Foggia, ki so ga zasledovala italijanska varnostna oblastva radi umora kraljevega prokuratorja.

Strušna nesreča v ameriškem rudniku

ILLINOIS, 26. Včeraj je v nekem rudniku eksplozija plin; 37 rudarjev je bilo ubitih, 6 pa nevarno opečenih.

Vzorčni semenj v Padovi.

PADOVA, 26. Izvršni odbor vzorčnega semenja je na današnji seji določil, da bo semenj odprl od 5. do 19. junija. Udeležilo se ga bo mnogo italijanskih industrijskih podjetij.

Stavka v Indiji

BOMBAY, 26. V neki mali predilnici je stopilo v stavko delavstvo, ker ni gospodar izplačal povška plač. Stavka se je nenadoma razširila tudi po drugih predilnicah, tako da stavka okoli 11.000 delavcev.

Pismo iz Jugoslavije

Ljubljana, 24. 1. 1924.

Redno pred vsakim sestankom skupščine se pojavijo v našem opozicijskem časopisu glasovi o bližnjem padcu vlade. Ali naj ta padec povzroči izstop Nemcev ali Turkov iz vladne koalicije, ali notranje neenotnosti v radikalni stranki ali pa koncentrični nastop opozicije. Danes se piše, da bo ta poslednja možnost razbila vladno večino in zato se na dolgo in na široko piše o opozicijskem bloku in nekateri pregoreči listi so tudi že javili, da je opozicijski blok perfekten.

Središče vsega našega parlamentarnega boja tvori tako danes opozicijski blok in zato upam, da ustrežem vsem, če razložim nekoliko ozadje in pa cilje takozvanega opozicijskega bloka.

Ni dvoma, da želi Davidovičeva grupa iskreno ustvariti opozicijskega bloka. Enako gotovo je, da bi se tej skupini takoj pridružila Jugoslovanski klub in pa skupina gospoda Spaha. Tudi med zemljoradniki ni načelnih protivnikov, da bi opozicijski blok vrjel samoradikalno vlado. In končno je celo to res, da nimajo radikalni večine, če bi se proti njim združila vsa opozicija. Teoretično je torej mogoče, da opozicijski blok vrže sedanjo vlado, praktično pa je to izključeno.

Prvič je treba upoštevati dejstvo, da bo opozicijski blok močnejši od radikalov samo tedaj, če pride v Beograd Radić s svojimi poslanci. Recimo, da se to zgodi in da bi glasovala klub svoji heterogenosti vsa opozicija solidarno in da tako povzroči padec vlade. Potem sledi nujno volitvena vlada. Kateri stranki naj poveri nato kralj sestavo volitvene vlade? Ali naj se prezeze najmočnejša stranka in poveri sestavo vlade opozicijskemu bloku, v katerem bi igral prvo violino Radić? Pa pristupimo tudi to možnosti. Kakšne izgleda pa odpira potem volilni boj? Radikalni bi šli v volilni boj pod geslom, da se morajo Srbi združiti, ker je država izročena Radiću. Skoraj ne more biti dvoma, da bi v tem slučaju radikalni znatno pomnožili število svojih mandatorov in da bi demokrati v Srbiji skoraj izgubili. Da pa demokrati na Hrvaškem in v Bosni tudi ne bi pridobili, temveč da bi tu pobrali vse mandate separatistični Radićevci, je tudi jasno. Volitvena vlada, obstoječa iz vse sedanje opozicije pomeni brez dvoma poraz demokratov.

Ce pa demokrati ne morejo pristati na to, da bi bil v vladi ministrski predsednik Stjepan Radić, potem pa je nezmiselnost pričakovati, da bi mogel kralj poveriti sestavo volitvene vlade mesto radikalom kakih drugih strank. Če pa se to zgodi, potem je izgubljen opozicijski blok vsak misel, kajti tudi njegova zmaga ne izpremeni ničesar na režimu, temveč bi se ta z novimi volitvami le utrdil.

Upoštevati pa je tudi drug, nič manj važen argument. Za opozicijski blok se eksponira dosedaj le en del demokratske stranke. Pribičevičeva skupina, ki je prenašala glavni boj z Radićem in ki je še vedno odločno na unitarističnem stališču, odklanja vsako okrepitev Radića in gre raje z radikali proti Radiću, ko pa z Radićem proti radikalom.

To ve tudi Radić, ki mora vsled tega vedno računati z možnostjo, da povzroči njegov prihod v skupščino ne strnitev opozicije, temveč radikalno-demokratsko opozicijo. V tem hipu pa bi bil Radić do kosti blamiran in vse njegove sanje, da pomnoži pri prihodnjih volitvah število svojih poslancev, bi padle v vodo.

Radić se zato ne upa v Beograd in zato ga tudi v Beograd ne bo. Po mojem skromnem mnenju je Radić do tudi že dovolj jasno povedal. Ko je bil Radić še v Londonu, ko je še vedno mogel upati, da se mu bo njegova akcija posrečila, je podal Radić sicer več protirezijskih, toda niti ene protidržavne izjave. Ko pa se je Radić

vrnil na Dunaj in ko se je v Jugoslaviji že razmišljalo, da bo njegov prihod v domovino povzročil padec vlade, pa je Radić podal ostro protidržavno izjavo dopisniku «Secolas». Ali ne čutite, da si je s to izjavo Radić sam namenoma onemogočil povratek v domovino! Vendar ni Radić tako nespameten, da bo govoril o revoluciji tik pred povratkom samo zato, da bi spravi sebe v zapor in vlado že v naprej opozoril, da je proti njemu previdna.

Radića zato ne bo v skupščino in tudi ne njegovih poslancev. Radić se namreč silno boji, da bi njegovi naivni pristaji v Beogradu izgubili orijentacijo in da bi jih Pašić premotil. In Radić se tega upravičeno boji, ker oba njegova disidenta, ki sta šla v Beograd, sta že opetovano glasovala z vlado.

Ce pa ni Radićevcev v skupščino, potem pa je celo teoretično vsaka zmaga opozicijskega bloka nemogoča. Izjemoma bi se moglo to zgoditi, če bi našel opozicijski blok tako vsesplošno nacionalno bazo, ki bi mogla pridobiti zase tudi del radikalnega kluba.

To so tudi glavni propagatorji opozicijskega bloka že poskušali in sicer lani z znano reško debato, letos pa z interpelacijo zaradi sporazuma z Italijo. Lani se je ta poskus ponesrečil, letošnji pa se bo še v večji meri. Par dejstev. Designirani predsednik opozicijskega bloka g. Davidović je namreč izjavil, da sporazum odobrava in da ga smatra za srečo za državo. Ali more po tej preuranjeni izjavi svojega predsednika demokratska stranka učinkovito protestirati?

Glavna napaka opozicije v tem vprašanju pa je, da ne zna nastopiti pozitivno. Ni zadosti, če se reče, sporazum je slab, treba je jasno povedati, kako se more dočeti boljši in se na eno je treba odgovoriti: Ali je sigurno, da bo sporazum, ki se sklene kasneje, boljši od sedanjega? Odgovoriti je treba tu jasno in odločno in poleg tega podati skoraj jamstvo, ker ravno v jadranskem vprašanju smo doživeli to, da čim dalje smo odlašali, tem slabše smo odrezali.

In bodi tu pribito, da ni opozicija niti poskusila na ta vprašanja z jasnostjo odgovoriti. Niti slovenska ne!

Pristojno k vsem tem argumentom še heterogenost strank, ki naj bi tvorile opozicijski blok. Jugoslovanski klub je avtonomističen, Radićevci so federalisti in republikanci, demokrati so monarhisti in le za samoupravno koncentracijo, zemljoradniki so za združeno državo, socialisti za socialistično, skratka, ni baze, ki bi mogla ujediti vso opozicijo na pozitivnem programu. V tem pa je največja slabost opozicijskega bloka, ki vsled notranje nesoglasnosti nima nobene agitatorne sile na zunaj.

Samo eno prednost ima opozicijski blok, to namreč, da bi vsem dosedanjim opozicijskim strankam znatno izboljšal njihov renome. Jugoslovanski klub in Spahov klub bi želela, da z opozicijskim blokom rehabilitirata slab vtis Markovega protokola, Davidovičeva skupina pa želi z opozicijskim blokom popraviti lansko napako ob priliki zagrebskega kongresa in pridobiti vodilno vlogo zopet demokratski stranki.

To je osnova opozicijskega bloka, če ga osvobodimo vseh dekorativnih fraz in zato se zemljoradniki opozicijskemu bloku odmakajo in zato je njegov nastanek neverjeten.

Pri dosedanjem razmerju strank je izprememba notranje političnega položaja neverjetna, nove volitve, edini izhod iz mučnega položaja pa mogoče šele po sprejemu rednega proračuna in po izvedbi volitev v samoupravne oblastvene skupščine.

Do tedaj pa ostane vse pri starem.

O. P.

Novi volilni red

Volitve so razpisane in se bodo vršile v nedeljo 6. aprila 1924. Vršile se bodo na podlagi novega volilnega reda, ki je delo sedanje fašistovske vlade. O novem volilnem redu smo pisali, ko je bila preuredba dosedanjega volilnega reda objavljena v uradnem listu «Gazzetta Ufficiale». Danes, ko je poslanska zbornica razpuščena in so posamezne stranke že otvorile volilno borbo, bo gotovo ustreženo našim čitateljem, ako ponovimo nekatere najglavnejše določbe, ki jih vsebuje novi volilni red.

Vsa kraljevina tvori po tem volilnem redu en edini državni volilni zbor (Collegio unico nazionale). To se pravi: Vsa država je eno samo volišče; vsi oddani glasovi se stekajo v centralno volilno komisijo (prizivni sodni dvor v Rimu), glasove sešteje in odloči, kdo je izvoljen in končno proglasi izvolitev. Cela država je pa razdeljena v volilna okrožja (circoscrizioni elettorali). Vsakemu volilnemu okrožju je na podlagi zadnjega ljudskega štetja določeno število poslancev. Naše volilno okrožje je Juljska Krajina, sestojeca iz furlanske, tržaške in istrske pokrajine in Zadra, in ima 23 mandatov, in sicer 15 za večinsko listo, 8 pa za manjšino. V okrožju so volilci razdeljeni po volilnih sekcijah, ki ne smejo obsegati več kot 800 volilcev vsaka.

Volilne liste so stalne. Pregledajo, popravlja in spopolnjuje se vsako leto. Za te volitve toraj ne bo posebne reklamacijskega postopanja za sestavo in popravilo volilnih list. Volilo se bo na podlagi volilnih list, kakor so bile spopolnjene ob reviziji preteklega leta. Le novi volilci se bodo lahko vpisali, a tisti, ki so volilno pravico izgubili, se bodo zbrisali.

V roku 20 dni po razpisu volitev (v našem slučaju do 14. februarja t. l.) mora župan pripraviti volilno legitimacijo za vse volilce njegove občine in jih volilcem dostaviti tekom 30 dni po razpisu volitev

(takrat do 24. februarja). Od tedaj in do dneva volitev bo lahko volilec, ki ni prejel legitimacije, dvignil to na občinskem uradu.

Volci se po kandidiranih listah. Vsaka kandidirana lista mora imeti najmanj tri kandidate in ne sme imeti več kakor dve tretjini onega števila kandidatov, ki je določeno za določeno volilno okrožje. Kandidatne liste je treba predložiti določenemu prizivnemu sodnemu dvoru (pri nas v Trstu) najkasneje 40 dni pred volilnim dnevom, torej do 25. februarja. Imeti morajo 300, največ pa 500 legaliziranih podpisov vpisanih volilcev. Vsaka kandidirana lista mora imeti svoj znak. Zastopniki vsake kandidatne liste morajo naznati tekom 5 dni centralni komisiji, s katero kandidirano listo istega znaka drugega volilnega okrožja se ima zediniti. Kandidatne liste, katere niso bile z istim znakom predložene vsaj v dveh volilnih okrožjih in ki nimajo medsebojne zveze kakor zgoraj omenjeno, so neveljavne.

Slovani iz Juljske Krajinne torej ne moremo nastopiti v tej volilni borbi, ako si ne pridobimo zvezno kandidirano listo iz drugega volilnega okrožja, s katero se dogovorimo na skupni znak.

Volitve je tajna. Glasovnica je državna. Volilec jo dobi na volišču iz rok predsednika volilnega urada. Na tej glasovnici so po izžrebanju vrsti navedene vse prijavljene in sprejete kandidatne liste po znakih, ki so odtisnjeni na glasovnici. S to glasovnico se volilec poda v kabino,

kjer se s svinčnikom, ki je tam na razpolago, napravi črta na znak one kandidatne liste, za katero hoče glasovati. Vsak volilec sme oddati tudi eden do tri preloženčne glasove kandidatom, vpisanim v listo, za katero je glasoval. Našim okrožju imamo pravico do treh preferenc. Vsak volilec sme torej v glasovnico zapisati imena treh kandidatov, katerim hoče dati preferenčni glas. To je pa njegova pravica, ne pa njegova dolžnost. Po izpolnjenju glasovnice jo je treba zalepiti. Potem šele pride volilec iz kabine in izroči predsedniku glasovnico.

Volilne uspehe posameznih volilnih sekcij sporočijo z vsemi zapisniki in spisi volilni uradi centralni volilni komisiji določenega volilnega okrožja (pri nas prizivnemu sodnemu dvoru tržaškemu). Ta določeni volilni uspeh vsega okrožja in pošlje svoj zapisnik in vse spise centralni državni vol. komisiji, t. j. prizivnemu sodnemu dvoru v Rimu, ki ugotovi končni uspeh cele volitve.

Tista kandidirana lista, ki je v celi državi zedinila nase največ glasov in ki je dosegla najmanj eno četrtino vseh oddanih glasov, dobi dve tretjini vseh poslancev, t. j. 356. V vsakem okrožju so izvoljeni vsi kandidati, ki so napisani na listi, ki nosi njen znak. Ostale liste si razdelijo eno tretjino mandatov po čistem proporcionalnem sistemu. Pri nas odpade, kakor zgoraj povedano, 15 poslancev na večinsko listo, 8 pa se jih razdeli po proporcionalnem sistemu med ostale liste.

DNEVNE VESTI

Iz poročila o razpustitvi zbornice

Predvčerajšnjim je kralj podpisal odlok o razpustitvi zbornice. Predlog za razpustitev zbornice je bil pospremljen z mladim poročilom, ki se ne označa zastonj kot volilna past in kot nekoliko nedelikatna samohvala. Poročilo začenja s poudarkom, da so bile vse vlade, ki so si sledile po vojni, nesposobne, da bi rešile velika socialna in politična vprašanja, ki jih je prinesla vojna. Bila je fašistovska stranka, ki je rešila državo pred propadom.

Po tem uvodu ugotavlja poročilo, da bi bila fašistovska vlada lahko razpisala takoj volitve, toda rajši se je zadovoljila s prostovoljnim sodelovanjem zbornice. Na eni strani ni hotela prepušiti množicam odgovornosti za zgodovinski dogodek, ki je bil njeno delo, na drugi strani pa je hotela, naj ljudstvo sodi o njej po njenem delu.

In danes — nadaljuje poročilo — smatra vlada, da je prišel čas za razpustitev zbornice, ki ne odgovarja več razmeram in političnemu razpoloženju v državi. V ta namen je že predložila volilni zakon, ki ga je zbornica sprejela in ki bo omogočil sestavo enotne (tj. fašistovske) vlade, katera bo lahko udeleževala vsaj program, «ne da bi se ji bilo treba bati... nestrojni manjšin in nezvestih večin».

Zelo pomembno je, kar pravi poročilo o vladi, kakor si jo predstavlja fašizem. Znano je, da je bila ena prvih točk v fašistovskem programu reforma ustave. Kakor mnogo drugih točk, se zdi, da je odpadla sedaj tudi ta. Poročilo pravi namreč, da «pojmi države, kakor si jo predstavlja fašizem, ni treba da krši temeljnih zahtev ustave, ki se je v zgodovini ujedinjene Italije prilagodila vsem evolucijam; ljudje in dogodki so jo izpopolnili in prilagodili novim zgodovinskim potrebam». Fašistovska vlada poudarja, da «država ne sme biti izraz ali zaščitnica družabnih zahtev posameznih razredov, pač pa mora biti povsod in vedno le živa slika domovine in ljubosumen varuh tradicije, braniteljica prava in največja vzpodbujevalka narodnega čuta».

Ko bi se vzelo to poročilo preveč doslovno, bi to pomenilo, da Mussolini za vlado napoveduje naravnost konec države, ki je posebejljena v eni stranki, to je... konec fašistovske diktature. Res je sicer, da bi Mussolini rad dobil za svojo vlado bolj široko podlago, nego je ena sama — četudi močna — stranka, vendar pa se zdi, da bi bilo tako dalekosežno tolačenje tega poročila preveč tvegano. Gre brzkone le za volilno vabo ali past, kakor jo hočemo že imenovati. Mussolini hoče omogočiti vplivnim starim varuhom ustave kandidiranje na fašistovski listi s tem, da se sam proglasa za ljubosumnega varuha ustave. Nova zbornica, v kateri si je itak z volilnim zakonom že vnaprej zagotovil ogromno večino, bo pa šla potem — proste roke. In če zakone menja — zakonodajna zbornica, ni to več kršenje ustave.

Mogoče je seveda tudi, da Mussolini resno misli. V tem slučaju bo pač zopet enkrat zanikal svoj prvotni program. No, pa saj ne bo to prvič, ne zadnjič!

Poročilo našteva v nadaljevanj, kaj je vse dobrega naredila fašistovska vlada tekom svojega vladanja. Slabih stvari, ki jih je naredila, seveda ne omenja. Končno govori poročilo o bodoči zbornici, ki naj bo pomagala vladi pri nadaljnjem delu.

Tako je torej sedaj končno kontala igra s staro zbornico. Fašistovska vlada je izbrala za njeno razpustitev ugoden hip toliko z notranje — kolikor z zunanje političnega stališča.

Ni morda le slučaj, da je bil odlok o razpustitvi zbornice podpisan po sestavi nove angleške vlade, katera ima mnogo simpatij tudi v Italiji pri nasprotnikih fašizma in na predvečer podpisa sporazuma z Jugoslavijo, ki je gotovo največji uspeh Mussolinijeve vnanje politike.

CITAJTE, NAROČAJTE IN ŠIRITE «EDINOST», EDINI SLOV. DNEVNIK V JULJSKI KRAJINI.

O sporazumu med Italijo in Jugoslavijo

izjavlja «Slov. Narod» v svojih razmišljanjih: «S stališča narodnih interesov celokupnega našega naroda, zlasti pa s stališča Hrvatov in Slovencev, nesporno silno boli ne samo takšna rešitev reškega vprašanja, marveč tudi to, da je znaten del naše zemlje z našimi brati ostal pod Italijo. Toda, s stališča državnih interesov, surove stvarnosti mednarodnih dogodkov in splošne politične situacije, v kateri se nahaja naša kraljevina, moramo, dasi z globoko žalostjo, pozdravljati ta sporazum med našo kraljevino in sosedno Italijo». Dalje: «Nam so potrebni odkriti vidiki, jasno, prečiščeno in normalno pravno stanje z vsemi državami mednarodne zajednice, v prvi vrsti s sosednimi državami. Ne-rešeno in abnormalno naše razmerje napram kraljevini Italiji je samo škodljivo ugledu in prestizu naše države. Tudi Italiji sami so mnogo škodili nesrečni odnosi z našo kraljevino. Izključeno je bilo skoraj popolnoma vsako sodelovanje v raznih mednarodnih vprašanjih, ki so bila enako važna za nas kakor za Italijo. Dovolj je bilo sporov; čas je že, da si oba naroda prožita drug drugemu desnico in da kreneta na pot boljše bodočnosti, ki zahteva ne samo prijateljske odnose, marveč tudi — zaveznost».

«Slovenski Narod» poziva nato Italijane, naj «na naše rojake v svoji državi v bodoče gledajo kot na brate svojega prijateljskega in zaveznikega naroda, in naj, spoštujejo njihove običaje in nacionalne pravice, ustvarijo med sabo in njimi razmerje znošljivosti, tolerance in prijateljskega življenja».

V drugem članku — izpod peresa dra. Konrada Voduka — apostrofira ljubljanski list Italijane: «Zakaj ste do sedaj ravnali z nami hujše, nego s hudodelci, obsojenimi nepostavno na nepostavno smrt — zakaj ste krenili na pot smrtnega sovraštva zoper nas, zoper naše ljudstvo, svoje lastne državljane! Potem vprašuje: «Ali je teh grozot sedaj konec? Sedaj imajo priliko dokazati nam svoje spreobrnjenje. Če so nam dole in če nam prihajajo iz Beograda in iz italijanskih virov, sicer nekako skrivnostno, prve vesti, prve lastovke, ki jih ondi spuščajo in ki naj nam oznanjajo bližnjo pomlad».

Nato omenja člankar neizmerne moralne in materialne škode, ki jih je moralo pretrpeti naše ljudstvo v Juljski Krajini ter zaključuje: «Če je torej vsa sedanja ljubezen resnična in ne zopet samo na jeziku, upajmo — in to je danes naš punctum salius — da se ob tej generalni likvidaciji napravi posebno, prepotrebno poglavje, s katerim naj se Mussolini zaveže v imenu svoje vlade, da bodo tudi vse tiste škode na slovenski lastni poravnane do zadnjega vinarja! Pravico za to bratsko zahtevo imamo in sicer brez vsakih frendskih aspiracij in iluzij! Da se te škode po zakonih humanitarnosti in državne pravičnosti morajo povrniti vsakemu oškodovancu, je jasno».

Iz teh stvarnih, mirnih izjavajugoslovskega glasila se morejo italijanski državniki in vsi Italijani uveriti o resnični volji na jugoslovanski strani, da se izbrisajo vsi žalostni spomini na to, kar je bilo, da se napravi križ čez nesrečno minulo in da si oba naroda sežeta v roko za plodno sodelovanje na korist obeh držav. Obenem pa morejo posneti, da eden glavnih pogojev za to je, da se tudi z italijanske strani napravi križ čez minulo s tem, da bodo odslej gledali na svoje sosednjavne slovenske narodnosti kot — kakor pravi ljubljanski list — na brate prijateljskega in zaveznikega naroda! Tak preokret v postopanju z našo narodno manjšino je neizbežno potreben, da se bo naš narod v Jugoslaviji mogel z dušo in dobro vero pridružiti sklenjenemu prijateljstvu in zaveznosti. To pa je zopet neizbežen pogoj za trajnost sklenjenega prijateljstva. Kajti pogodbe, ki jim ne pritrjuje tudi narod, so v današnjih demokratičnih časih brez podlage in visijo v zraku! S spremembo v postopanju z našo narodno manjšino naj dokažejo na italijanski strani, da je tudi v njih resnična in resna volja, da pride do resničnega prijateljstva med obema narodoma in s tem do trajnega in plodnosnega sodelovanja med obema državama!

Tajna pogodba med Italijo in Italijo za zaščito slovenske manjšine

Iz Ljubljane javljajo: «Slovenec» poroča iz Beograda, da se v parlamentu širijo vesti, da so sporazum med Italijo in Jugoslavijo priključili tudi protokoli, ki se tičejo slovenske manjšine v Italiji in mejnih korektur. Z ozirom na bodoče volitve pa Italijani teh protokolov ne objavljajo, da ne bi vzbudili nerazpoloženja proti sedanji vladi. Kontrola resničnosti te vesti ni mogoča — zaključuje «Slovenec» — sigurno pa je, da obstoječe tajne pogodbe, samo to je vprašanje, če so take, kakor to trdijo radikalci.

Vatikan in italijansko-jugoslovenski sporazum

Poročila iz Rima pripovedujejo, da je italijansko-jugoslovenski sporazum izzval v Vatikanu največje zadovoljstvo in zadoščenje. V glavnem iz dveh razlogov. Prvič, ker mirni sporazumi med narodi odpravljajo vzroke za sovraštvo med njimi, ter odstranjanje nevarnosti novih sporov; v drugo pa, ker taki sporazumi odgovarjajo splošnim pravilom krščanskega nauka, temelječega na človečanskem bratstvu in medsebojnem spoštovanju. Poleg tega odgovarjajo tudi smernicam, ki so jih glavarji katoliške cerkve pošiljali v svet v teh zadnjih letih, zlasti pa pokojni papež Benedikt XV. Ta čin sedanje vlade da se je prilagodil načelom pokojnega papeža, čigar priča zadevanja se začnejo sedaj polagoma prizemno ceniti.

Poročila pravijo, da poseben vzrok za zadoščenje v Vatikanu radi doseženega sporazuma je tudi v tem, ker izvestni jugoslovanski krogi smatrajo še vedno rimsko cerkev za raznarodovalno vzhodnih narodov. Po sedaj sklenjenem sporazumu pa bo položaj katoličanov v Jugoslaviji boljši, vsled konkordata, ki se ima skleniti z Beogradom. Predhodna dela za ta konkordat je dovršila posebna komisija, ki jih bo potem ožja komisija še enkrat proučila. K tem posvetovanjem ni bil pripuščen katoliški episkopat in sta se jih udeleževala le dva katoliška duhovnika, ki pa jima ni bila podeljena velika avtoriteta. Težko vprašanje bo uvedba staroslovskega bogoslužja. Vatikan se zaveda, da je to želja velikega dela prebivalstva. Potrebno pa je, da se drži v mejah posebne previdnosti, da ne bi ta uvedba dajala pobudo za razkolništvo. Načrt za konkordat je že izdelan in ga je jugoslovanski ministrski svet že odobril. Sedaj bo predložen sveti stolici, čim bo jugoslovanska vlada rešena skrbí, ki jih ji je povzročal zbor z Italijo. Sklep konkordata bo nov važen korak na poti do pomirjenja in definitivne uredbe novega kraljevstva.

Rimska poročila pravijo nadalje, da utegne kralj Aleksander porabi priliko svojega obiska pri italijanskem kralju, da se predstavi tudi glavarju katoliške cerkve. Tozadevna pogajanja prično, čim bo podpisan italijansko-jugoslovanski sporazum.

Slednjit, da bo sv. stolica mogla potem definitivno urediti vprašanje reške skofije in imenovati italijanskega škofa. Urediti bo pri tem vprašanje patronatske pravice, kakor jo je užival avstrijski cesar. Italijanska vlada, kot naslednica avstro-ogrške vlade v anektiranih deželah, bi hotela uveljaviti to pravo. Vatikan pa se protivi, naglašajoč, da tisti «us patronatus» je bil podeljen avstrijskemu cesarju «ad personam regis», kot vladarski osebi. Poročila pa se nadejajo, da tudi z ozirom na to vprašanje dovedejo do sporazuma, tako da se na anektirana ozemlja raztegne zakonodajna hogočastja, kakor je v Italiji. Rečeni patronat preneha glede imenovanja škofov in na njegovo mesto stopi običajni «exequatur». Drugih radikalnih reform ne bo v tem pogledu!

Ni domovine, kjer ni svobode!

Volilno kampanjo s socialistične stranke je odprl Filippo Turati v Turinu z znamenitim javnim govorom v gledališču Scribe.

Med drugim je omenil mucenike, ki so Italijo hoteli povrniti Italiji, Italijanom domovino, ki je bila domovina svobode. Ta svoboda, tolikokrat ogrožena, ostaja vedno zopet kot tič Feniks. Domovina in svoboda sta en sam suknjček. Ne moreta se razdeliti, kakor ne ročica in luč. Le v katoličnem kakega Genileja se moreta zdeli ločiti. Le ljudje, ki se vedno zadovoljujejo z vsem, morejo izjviati, da se zadovoljujejo s pol svobodo, oziroma s sužnostjo, ako je nagrajena s kako neposredno materialno koristjo. Ali taki ljudje ostajajo le v kroniki, ne posegajo v živo zgodovino in ta poslednja jih odklanja. Begunci Italije, ko je bila ta država dežela mrtvih in je domovina odšla z njimi, so smatrali, da ni domovine brez svobode! Naj bo plem! Ker tosišodbi, naj govori katerikoli jezik, naj bo zemljepisni položaj kakršnekoli: kjer ni svobode, je ovojena zemlja, je kolonialna zemlja, je zemlja, ki ji gospodujejo tučinci. A je tudi nasprotno: vsaka svobodna dežela je kolikor toliko domovina gosta, begunca, in postaja simbol, s katerim je odšla duša njegove domovine».

Ob teh izjavah Filippo Turati — o zvezi med domovino in svobodo — nam stopa pred duševno oko položaj naše narodne manjšine, ki se ji je doslej odteglala vsaka svoboda. Turati pravi, da ni domovine brez svobode, na drugi strani pa, da je tudi tuji kraj za begunca do neke mere domovina, ako je v nji svoboda! Iz tega pa bi sledil za našo narodno manjšino žalostni zaključek, da nima domovine, — čeprav ne živi v tujini, ampak na svojih starodavnih tleh — ker ne uživa svobode.

In vendar bi nam naši gospodarji šteli v zločin, v izdajstvo, če bi rekli, da nimamo zavesti, da v svoji novi državni pripadnosti živimo v svoji domovini! Mi sicer ne pravimo tega; ali če bi, ne bi bila krivda naša, ampak njihova. To je njihov greh. Popravijo naj ga! Dovolijo naj naši narodni manjšini svobodo življenja in snovanja, pa bomo imeli zavest, da živimo v domovini, ki nas ščiti in ki nam je dobrohotna! In ponašali se bomo s to svojo domovino in bomo drage volje vršili vse dolžnosti napram nji, kar delamo sicer tudi sedaj, toda z grenkimi čustvi ob zavesti, da ne uživamo za to svobode, do katere imamo vso pravico. Naj nam s svojim postopanjem ne vsiljuje zavesti, da ne živimo v domovini, marveč v kaki usvojeni koloniji. Naši gospodarji naj ne pozabljajo, da najvarnejši zalog za zvestobo in vdanost do države je zavest državljanov, da imajo v nji — svojo domovino!

Tarifa za zdravila

Pred kratkim so javili časopisi, da je italijanska vlada izdala uradni cenik za zdravila, ki bo od novega leta obvezen za vse lekarne. Kdor je primoran pogostoma kupovati zdravila, je gotovo opazil, kako so se cene zdravil menjavale in pri tem seveda navadno izdatno višale v običajno škodo bolnih, ki gotovo zaslužijo vse obzire in posebne zaščite in da se ne izkoriščajo. Zato je bila ona uradna vest o novem obveznem ceniku zdravil javnosti jako dobrodošla in ob novem letu je bila celo v tržških knjigarnah na prodaj modra knjiga «La tariffa dei medicinali» za l. 1924. s podpisom ministrskega predsednika Mussolinija! Pričakovati je bilo, da se bo o tem novem važnem pojavu tudi razpravljalo v časopisu, ker se je čulo, da so s to tarifno marno varovane koristi lekarne — ali mesto vsega je vladal o tem le splošen molk in lekarne se niso prav nič ozirali na določbe te nove vladne odredbe, ampak so dajali svoja zdravila po starih cenah. Pred tednom pa je došlo obvestilo, da bo ta novi uradni cenik uveden komaj prihodnji mesec. Dobro — samo

da enkrat pride, si je mislil marsikdo med prizadetimi. Sedaj pa prihaja povsem nepričakovano uradno ali poluradno obvestilo iz Rima, da so vzele novi, že izdani uradni cenik za zdravila razne komisije v pretrah in da bo po temeljitih predelavah stopil v veljavo — 1. april. Zanimivo bi vsekakor bilo vedeti, ali se je gosp. Mussolini s svojo odredbo, ki je bila brezdvomno v prilogi trpečega prebivalstva, zopet enkrat prenašal, ali so tu drugi čimtelji, vsled kakih prikrasanih koristi znali uklopiti sicer železno voljo rimskega diktatorja!

Podražanje živil. Znano je, da je tržaški mestni svet sklenil za zboljšanje občinskih finančnih posebnih doklade na posamezna živila. Vsled tega so trgovci sklenili, da zvišajo s prihodnjim mesecem cene skoraj vseh živil. Tako bo stal n. pr. kg kave za polnogo lito več. Tudi cene sladkorja in masti se občutno zvišajo. Le moka in testenine baje da ne bodo obdavčene. Uboho ljudstvo, le davki in doklade se ti obetajo, a plače in dneve se zmanjšujejo.

Zahvala. V nedeljo, 20. t. m. je bila objavljena v „Edinosti“ zahvala vodstva zasebne šole v Trstu raznim dobrotnikom, ki so o priliki „Božičnice“ pripomogli k obdarovanju velikega števila gojencev te šole. Pomotoma je izostalo ime enega naših največjih dobrotnikov, ime „Zenskega dobrodelnega združenja“, ki se je tudi ob tej priliki izkazalo in nam poslalo 3 peče blaga. Naj nam „Zensko združenje“ ne nečujno pomoto blagohotno oprosti; če malo pozneje, — mu zato tem bolj vroče izražamo svojo iskreno zahvalo.

Solsko vodstvo.

TRŽASKA KMETIJSKA DRUŽBA V TRSTU naznaja, da se je preselila v pritličje ulice Raffineria št. 7, kjer ima svoj urad in skladišče. Istotam se dobijo razna semena in kmet. potrebščine.

Društvene vesti

Podružnica „S. D.“ pri Sv. Jakobu priporoča mladini, da se danes zvečer ob 6. gotovo udeležijo mladinske zabave, ki se priredi v dvoranu DKD v korist solške refekcije. Zabave ne bo manjkalo, a prijetno se bo združilo s koristnim. Torej na svidenje!

Pevsko društvo „Ilijija“. Danes izlet na Prosek. Odhod ob Sv. Jakoba ob 14.00 točno. Meščani počakajo pri postaji barkovljanskega tramvaja „ai portici“. — Odbor.

Iz tržaškega življenja

Težka nesreča v prosti luki V. E. III. Sinoči okoli 18.30 se je v prosti luki Vitt. Em. III. pripetila težka nesreča, katere žrtev je bil mornar Emanuel Solar, star 34 let, rodom iz mesta Algorobito v republiki Čile, vkrcan kot kurjač na parniku „Columbia“. Mož se je razgovarjal z neko žensko v bližini hangarja št. 14, poleg železniškega tira, ki je tam napeljan tesno ob hangarju. Uglobljen v pogovor, ni zapazil, da se bliža po tiru vrsta vagonov, ki jih je porivala pred seboj lokomotiva. V zadnjem hipu je ženska skočila na drugo stran tira, Solar pa se je stisnil k zidu, misleč, da je prostor med zidom in tirom dovolj širok, da bodo šli vagoni mimo, ne da bi mu škodovali. Prostor pa je v resnici pretesen in mnogi, ki niso znali za to, so se v podobnih okoliščinah težko ponesrečili. Ista usoda je bila namenjena tudi Solarju. Prvi vagon vlak je z vso silo potisnil ob zid; nesrečni mož je obupno kričnil. Vlak je bil nemudoma ustavljen in železničarji so priskočili Solarju na pomoč ter ga z vso močjo previdnosti izvlekli izmed zida in vagona. Nekdo izmed navzočih je obvestil o dogodku resnično postajo. Na lice mesta prihiteli zdravnik je dognal, da ima Solar zlomljene kosti v kolku in težke notranje poškodbe. Ponesrečenca so prepeljali v mestno bolnišnico, kjer so ga sprejeli v nevarnem stanju v kirurški oddelki.

Zlikovski obisk. V zadnjem času so tržaški zlikovci očitno obrnili posebno pozornost na stanovanja, kajti skoro dnevno se tuje o kakem „obisku“.

Predsinčnim so obiskali stanovanje zasbne Antanije Povinič, stanujoče v Rojnu št. 4, ki je bila odsotna. Zlikovci so nemoteno odprli razne omare, prebrskali po raznih predelih ter iztaknili razno zlatenino, ki so jo seveda odnesli s seboj.

Poviničeva, ki jo je ta nepričakovani obisk stal 1600 lir — toliko so namreč vredni ukradeni zlati predmeti — je prijavila tatvino orožnikom.

Iz tržaške pokrajine

Postojna. „Rokodelsko podporno društvo“ v Postojni priredi danes, v nedeljo, 27. t. m. predpustno veselico s srečolovom in plesom. Pričetek ob 19. uri. Čisti dobiček je namenjen okrepitvi podpornega fonda. Prijatelji obrti se vrnijo vabijo. — Odbor.

Iz Štjaka. (Smrt roparja). V četrtek dne 17. t. m. se je po naši vasi z mrlično naglostjo razširila vest, da leži v neki pušči, dobre pol ure od vasi, smrtno bolan Edvard Rener, zloglasni bandit in vodja tolovajev, ki strajajo našo občino in okolico in pred katerimi je vse trepetalo.

Okrog 4. ure popoldne sta ga videla dva moža iz vasi, ko se je boril s smrtno. Kmalu potem se je podal na lice mesta naš g. župan Počkar Ivan z 20. možmi. Ko so dospeli na mesto, je bil Rener že mrtev. Naznanili so služaj še isti večer oblastvu in drugi dan — v petek — si je komisija na lice mesta ogledala mrliča ter ugotovila, da je naravna smrt nastopila dan poprej.

Pogled na mrliča in njegovo ležišče je zapustil vsakomur čuden vtis. Proti dežju in drugim vremenskim neugodjem ga je ščitila vzorno vzrejena vojaška šotorna odeja, ki je bila pokrita z vejevitim tako, da bi ga sploh ne mogli najti, ako bi zanj ne veli. Notri je bilo nastilano obilo listja. Ob zgornji strani je bila odprtina, skozi katero se je videlo mršavo, več časa neobrito obličje z globoko udrtimi očmi. Pri glavi je bilo več kruha, jabolk, masla in raznih drugih jestevin in posode, kar dokazuje, da so mu skrbno stregli.

Domneva se, da je moral več časa ležati tako v hudi bolezn, ker so ga le težko spoznali celo oni, ki so prej večkrat z njim občevali. Zalostna je bila njegova smrt, tako da nam tudi ta slučaj dokazuje resničnost pregovora: Kakršno življenje, taka smrt.

Le s svojo smrtjo je plačal za vsa gorja, ki jih je prizadejal naši občini in okolici in upamo, da bo strašna smrt pretrpela njegove tovarše ter jih vendar enkrat privedla na pravo pot, na pot poštenja, da bo začelo v naših krajih zopet mirno in zadovoljno življenje, ki ga vsi želimo.

Vesti z Goriškega

Seja pokrajinskega odbora furlanskega fašizma. V ponedeljek se je vršila v Vidmu seja odbora furlanske fašistske stranke. Predvsem je odbor z zadovoljstvom vzel na znanje, da je odvetnik Pisenti zopet sprejel svoje nekdanje mesto političnega tajnika furlanskega fašizma, katero je moral zapustiti, ko je bil imenovan za furlanskega prefekta. Ker so odpadli vzroki nezdržljivosti, se zopet vrača na svoje staro mesto. Odv. Pisenti je že na tej seji podal izčrpno poročilo o sedanjem položaju furlanskega fašizma.

Na tej seji je bil sprejet tudi sklep, da se ustvari Zveza fašistskih občin, ki bo približno imela iste naloge, kakor slov. županska zveza. Videmski komisar g. uff. Spezzotti je dobil nalog sklicati vse fašistske župane na sestanek, ki se bo vršil v nedeljo, 10. februarja v Vidmu.

Vsled preuredbe strokovnjaki skupin v tehnične svete, je odbor sklenil ustanoviti za sedaj pet takih svetov, med katerimi je tudi tehnični svet za obsejna vprašanja. Peterlini-ju in Bandelli-ju se nudi potemtakem zopet prilika pridobiti si en nov, zvenec naslov.

Po razpravah o sindikalizmu in izseljevanju je prišlo končno na vrsto tudi vprašanje tiska. Zgodilo se je to, kar smo mi svoječasno prokorovali: filofašistski „Giornale di Udine“ se s 1. februarja spremeni v fašistski „Giornale del Friuli“, odv. Pisenti bo ravnatelj lista, glavni urednik bo pa Giuseppe Castelletti. V Gorici, Pordenone in v Tolmezzu se bodo nahajala poduredništva.

Odbor za postavitve spomenika zmag. V tork se je vršil na goriškem magistratu sestanek, na katerem se je po raznih govorih sestavil odbor, ki obstaja iz predsedstva, iz tehniškega, finančnega in novinarskega odseka.

V predsedstvo so bili izvoljeni sledeči gg.: senator Bombig, odv. Pisenti, polit. tajnik furl. fašizma, g. uff. Spezzotti, videm. komisar, cav. uff. Cobianchi, gor. komisar, senator Piatto, trž. župan, odv. Marani, odv. Caprara in gen. Romei, poveljnik goriške divizije.

Glasom poročila odv. Caprara bo stal spomenik 6 milijonov lir, ki se bodo nabirali potom narodne zbirke, katero bodo vodile posamezne fašistske sekcije. 180 mramornih stopnic velikega stopnišča bodo plačala italijanska mesta s prispevki po 1000 lir, zato bodo njih imena vdolbena v mramor.

Črna Gorica. Poslanec Giunta je poslal za goriško fašistsko predstražo v Gorici 100 črnih srajc. Giunta hoče očitno napraviti iz solčne Gorice črno Gorico, pa ima prav, saj imamo za marsičem žalovati.

Zvesti v življenju — zvesti v smrti. Dne 10. januarja je umrl v Grgraju za pljučnico 63-letni Boltar Franc. Njegovo zvesto družico Katarino je ta udarec tako potrl, da je tudi ona zbolela. Komaj pet dni po pogrebu njenega življenjskega druga so položili tudi njo ob njegovi strani k večnemu počitku.

Materina ljubezen. Mladi materi Elviri Rossi iz Torre di Pordenone je nenadoma izdihnila hčerka v njenem naročju. Nesrečna mati jo je hotela z najslajšimi besedami priključiti zopet k življenju, toda bilo je zaman, kajti smrti ne otnese več njenega plena. Ko se je mati uverila, da je vse njeno laskanje in klicanje brezuspešno, se je spustila v obupen jok. Ko so prišli sosedje, ki so slišali njene srce trgajoče klice, je bila tudi mati že mrtva.

„Lazavkarji.“ Vsled novega načina iztirjevanja davkov, se zopet vrača v življenje beseda „dazavkar“, katero smo dosledaj poznali iz Jurčičevih in Arsenikovih romanov. Sicer pa se vrača se marsikaj drugega iz polpretezanega stoletja.

Pred komisijo, kateri je predsedoval državni pravnik Ciocella, so položili izpit davčnega uradnika gg. Josip Gregorič, A. Zucca, Edvard Musolin, Karl Kersevani, Mirko Semčič, Rudolf Nardin, Alojz Perna, Josip Grusovin, Anton Zotter in Emil Montiron.

Pevski zbor „Pevskega in glasbenega društva“ v Gorici priredi svojim članom in vabljencem v soboto, 16. februarja t. l. v Trgovskem domu plesni venček, na katerega vabi že danes. Prijatelji zbora, zlasti z dežele, so naproseni, da prijavijo svojo udeležbo nemudoma na naslov: Odbor pevskega zbora „Pevskega in glasbenega društva“ v Gorici. Cerovo Verdi 24, l., da se jim pravočasno dostavi vabila.

Plez zasačil tihotapce. V sredo zvečer so se podali Stanklar Anton, Stanklar Ivan, Leban Franc in Leban Avgust na krnsko pogorje, da prestopijo neopaženo jugoslovensko mejo. V četrtek ob belem dnevu so se nahajali pod Kromom, kjer so le z velikim trudom gazili globoki sneg. Nenadoma je pridrvel z gore plaz in pokopal vso četverico pod seboj. Le Stanklar Antonu se je na čudežen način posrečilo priti zopet na površje. Čeravno ves bled in preplašen od prestopanja strahu, je takoj pričel klicati in iskati svoje tovarše. Ko je uvidel, da njegovi klici ne najdejo odmeva, se je takoj napotil v Drežnico povedati, kaj se je zgodilo. Pod njegovim vodstvom se je takoj napotila na mesto nesreče skupina orožnikov in vaščanov, ki so pričeli iskati in odkopavati zasute Stanklarjeve tovarše. Po dolgem in mučnem iskanju so končno našli v globokem snegu Avgusta Leban v nezvesti, medtem ko niso mogli ostale dvojice nikakor iztakniti, ker je prišla prej noč. Lebana, ki je ležal celih osem ur v globokem snegu, so takoj prepeljali v težkem stanju v goriško bolnišnico, ima zmrznjene roke in noge ter razne poškodbe na telesu. V petek so nadaljevali z iskanjem preostale dvojice, vendar dosedaj še ni znano, da-li so jo našli.

Col pri Vipavi. Dne 10. t. m. so pridrli fašisti, 14 po številu, v slovensko hišo družine Kožman na Colu in vse pomatili in prebrskali, pod pretezo, da iščejo dokumente in pisma najhujšega „antitalijana“ Viktorja Kožmana, ki študira eksportno akademijo v Zagrebu. Žugali so materi in sestri, da ji bodo obesili in zažgali hišo, ako ne izdasta, kje se nahaja on in kje ima pisma, ki jih razpečava med ljudmi in hujška proti Italiji. Arretirali so mater, sestro in brata ter jih s surovo silo tirali pred karabinerje, kjer so jim kazali dve potvorjeni pismi. Prvo je govorilo o raznih žaljivkah proti kraljevini; drugo pa je vsebovalo natančen popis Viktorja Kožmana, ki da je prišel iz Jugoslavije v popolnem sokolskem kroju. Preoblačil pa se je tudi v druge kroje in ljudi hujškal proti Italiji.

Gori navedeni pismi je gotovo nekdo izmed domačinov iz sovraštva izdajalsko potvoril, da bi spravil zavedno slovensko družino v zapore in sitnosti. Kajti gotovo je, da ni v vsej ovdabi ničesar resničnega in da nima gori navedena družina nobenih sovražnih in hujšajočih namenov proti kraljevini. Njeni člani so sicer zavedni Slovenci, toda vseno tudi dobri državljani Italije.

Potrti neizmerno žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom žalostno vest, da je naša ljubljena hčerka

VERA

v neži dobi 11 mesecev, po kratki in mučni bolezni, mirno v Gospodu preminula. Pogreb draga angelika se bo vršil v ponedeljek, 28. t. m., ob 15. uri, iz hiše žalest ulica Molin a vemo št. 5 v cerkev sv. Jakoba.

TRST, dne 26. januarja 1924.

Ignac in Ivanka Breznikar, stariši ter rodbine Fabjančič, Zadnik.

Novo pogrebno podjetje, Trst, Corso 47.

Mali oglasi

16-LETEN deček želi vstopiti kot učenec v trgovino jestvin v mestu. Naslov pri upravnistvu. 91

MOTORNO kolo, novejšega tipa, od 2 do 4 H. P., se kupi. Prosi se natančen opis. Naslov pri upravnistvu. 89

SOFER in mehanik z večletno prakso išče službe. Star 32 let, poročen, govori slovensko, nemško in nekoliko italijansko. Naslov pri „Edinosti“. 90

V GOSTILNI pri Maksu v via S. Maurizio 3, se toči črno vino iz Dekanov po L. 4, na dom po 3.60; belo vipavsko po 3.60, na dom po 3.20. Kuhinja vedno preskrbljena z mizimi in gorkimi jedili in domačimi klobasami. Kosilo po L. 2. 88

POROČNA soba, predvojno delo, orehova, močna, se proda po jako nizki ceni vsled odhoda. Corso Garibaldi 29, vrata 6. 95

SOBA, lepa, meblirana, se odda v Via Pauliana 2, vrata II. 96

VELEPOSESTVO, 76 oralov, vse kulture, krasen vinograd, 20 oralov njiv, 40 oralov travnikov, sadonosnika, ostalo gozd, vse v ravnini, 90 glav živine, velikanski fundus inkrutust v Mariboru, 6 milijonov Kron, nadalje: vila s takoj prostim stanovanjem, gostilna, kavarna, posestva do 450 oralov, hiše s trgovino, žago in mlino, prodaja pisarna Zagorski, Maribor, Bavarska ulica 3. 87

UCENKO s primerno šolsko izobrazbo, poštenih starišev, zdravo, živahno, prijazne zunanosti, s posebno sposobnostjo in veseljem do trgovine, sprejme Vinko Šket, manufakturna trgovina, II. Bistrica (Bisterza). 93

PRODAJALKO, starejšo, dobro izvežbano manufakturnistino, ki je več let servirala v večjih trgovinah, z dobrimi referencami, sprejme Vinko Šket, manufakturna trgovina, II. Bistrica (Bisterza). 94

BABICA, avtorizirana, sprejema noseče. Nizke cene. Govori slovensko. Tajnost zanjajčena. Slavec, via Giulia 29. 92

PIANINO ali glasovir v vsakem stanju, kupi uglaševalec Andrej Pečar, Trst, Via Molino a vapore 3, II. Sprejema vsa popravila in uglaševanje po zmernih cenah. 6

G. DOLLINAR Trst — Via Ugo Polonio 5 (prej Via Bucchi) Telefon 27-81. uvoz — izvoz. Velika zaloga papirja za zavijanje, pisalnega i. t. d. papirnatih vrec ter valčkov raznih velikosti lastnega izdelka. 30

KRONE, srebro, zlato in platin kupujem. Plačam več kot drugi. Zlatarna Povh Albert, Trst, via Mazzini 46. 25

KRONE, goldinarje, plačujem vedno 5 stotink več kot drugi. Edini grosist, via Pondares 6-I. 20

TRTE, cepljene, na prodaj. Na zahtevo pošljem cenik. R. Tavčar, Ivanjgrad, Komen. (Comen). 16

RIBJE OLJE, najbolje vrste, koristno za otroke, za odrasle in za živino. Lekarna, Sežana. 48

TROPINOVEC, domač, prodaja Anton Della Schiava, Sveto pri Komnu. 68

PES „fermač“, 2 in pol leti star, izboren posebno za močvirnat kraj, se takoj proda. Tabor 5, Dornberg. 84

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Glavnica in rezerva Dinarijev 60.000.000 --
Telefon : 5-18, 22-98

PODRUŽNICA V TRSTU
CENTRALA V LJUBLJANI

Glavnica in rezerva Dinarijev 60.000.000 --
Telefon : 5-18, 22-98

Obrestuje vloge na vložnih knjižicah po 4%, na tekočih računih po 4 1/2% vezane vloge po dogovoru. - Prejema DINARJE na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru. — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle.

Podružnice:
GORICA, Brežice, Celje,
Černomelj, Kranj, Maribor

Najprikladnejša zveza z Jugoslavijo

Blagajna je odprta od 9 1/2 — 12 1/2, in od 14 1/2 — 16

Podružnice:
Metković, Novi Sad, Ptuj,
Sarajevo, Split

PODLISTEK

Paul Bourget:

JEČA

(La Geôle)

Poslovenil F. P.

V svoji antipatiji je hotela videti nekako slutnjo. Ali je bila res na slabi poti? Isti vzroki proizvajajo vedno iste učinke. Pri odnošajih med dvema mladima človekoma nasprotnega kova je zelo verjetno, da se izpremenijo v tajno borbo, katere se večasi ne zaveda ne eden ne drugi borec. Tista oseba, ki je odločnejša, akoduje pri tem drugi. Poleg podobe Marcela Faugières, ki je tako stajala v spominu te vdove, čigar mož se je radi njega ustrlel, se ji je namirjala še neka druga slutnja. Faugières je namreč storil žalosten konec. Bil je postal poslanec in celo državni podtajnik. Ali je bila Marija Valis v smrti, ako je nesrečni konec njegove politične kariere, spravila v l. 1898. popolnoma zrušena, spravila v zvezo z zločinom, ki ga je bil zagrešil pred sedem in dvajsetimi leti? Naša prestopna dejanja imajo to neposredno posledico, da zmanjšajo naše moralne sile. Izdajstvo nad Ivanom Valis je zaznamovalo pri Faugièresu takoj začetek njegovega notranjega propada. Da bi zadušil glas svoje vesti, ki ga je sekla po samomoru njegove žrtve, se je vdal

nezmernosti in razvadam. Vsled tega je potreboval mnogo denarja. Take okolščine izpremenijo nepremožnega in pohlepne politika v žrtev, ki je kakor nalašč ustvarjena za odeluhe iz finančnih krogov. Bil je tudi zapleten v polom neke sumljive banke in je prišel pred porotno sodišče. Bil je oproščen, toda razprava je spravila na dan mnogo sramotnih stvari, tako da se je moral umekniti iz političnega življenja. Malo časa pozneje je gospa Valis izvedela, da je umrl.

— „Ta bo ravnotako kaznovan kakor oni,“ si je mislila, kadar je primerjala Faugièresovo podlost s Sainetnoisovo, „ako je ta poslednji zares ljubavnik žene prijatelja, ki ima vanj toliko zaupanja.“ Potem je pomislila na to, kolika nesreča bi bilo to odkritje za njenega sina. Te prežalostne možnosti se je grozno plašila. Prizadevala si je — vsemi močmi, da bi zrušila zgradbo argumentov, ki jo je bila sezidala s svojim tako dolgotrajnim razmišljanjem. Hotela je, da bi jo odločnost njene trditve čimbolj prepričala, in zato si je često, včasih tudi prav na glas ponavljala sledeče besede:

— „To niso nikakari dokazi.“

V vsakem slučaju, naj je bila nevzvestoba resnična ali ne, se Ivanu-Mariji niti sanjalo ni o njej in, naj je bila resnična ali ne, je bilo treba odvrniti od nje mučeništvo ljubosumja. Njegova mati se je prav dobro zavedala — saj je prebrala toliko knjig o samomoru — da more biti za tistega, ki je nagnjen k prostovolni smrti, domneva nesreča ravno tako

usodna kakor resnična. Mari se ni umoril njen mož radi sramote, ki je ni bilo? Tedne, mesece, leta — mala punčka je namreč imela že štiri leta — je napolnjava vedela vse svoje moči, da prikrije to svojo preiskavo. Toda kljub temu pa si ni mogla kaj, da bi ne nadaljevala glede onih treh živih ugan, ki so bile: Sabina, Sainetnois, otrok. Mučila se je v svojem molku in bila je tem bolj pogrznjena vase, tem bolj zaprta, čim bolj se je bližala gotovost. Se točneje: ako bi se spustila na dno svoje zavesti, bi spoznala, kakor je bila zakrčila zdravniku v hipu odkrite resnice, da je njeno prepričanje že gotovo. Ako se je še vedno trdovratno držala nekakega zadnjega dvoma, je delala to radi tega, da bi si sprito svojega zadržanja napravila. Znani in otroku ne morala sama sebi preveč očitati. To malo Julko, katere prisotnost v sobi ji je že stiskala srce, je ravno tako božala kakor onega drugega, — malega Renata —, ki je bil — on — pravi sin njenega sina. In tudi to Sabino, katere nepoštenost je sumila, slutila, čutila in ki jo je v njeni tenkočutnosti poštnice žene napolnjevala z grozo, je sprejemala s prijaznim nasmehom. Dovolila je, da jo je klicala „mami“, in svoje lice je nastavljala njenim ustnicam, ki so bile onečaste s pregrešnimi poljubi. Da bi si tega svojega zadržanja ne morala očitati kot nekako skrivnjo, ni smela vedeti vsega in tudi ne popolnoma. In to je bil tudi eden izmed velavnih razlogov za to, da se v naspodju z vso očitnostjo ni hotela oriznati, da vel

Trgovsko-obrtna zadruga

v Trstu

registrovana zadr. z neomejenim jamstvom

Via Pier Luigi da Palestrina 5, pritličje

Obrestuje navadne hranilne vloge po

5%

Večje vloge, vezane na odpoved po dogovoru.

Sprejema tudi vloge na tekoči račun in v DINARJIH ter jih obrestuje pod najboljšimi pogoji.

Trgovcem otvara tekoče čekovne račune Posoja hranilne pušice na dom.

Daje posojila na poroštvo, zastavo vrednostnih papirjev ali dragocenosti.

Uradne ure od 9-1 zj. od 1/4-1/6 pop. Poštno hranilni račun št. 11.1347. Tel. 16-04.

ŠIRITE „EDINOST“

OBEDNE SOBE

vsake vrste in v vsakem slogu

SPALNE SOBE

v veliki izberi

LAKIRANE KUHINJE

po izredno nizkih cenah

ALESSANDRO LEVI-MINZI

VIA RETTORI 1

VIA MALCANTON 7-13

Tvrda obstoječa od 1874

